

Závoti Józsefné (szerk.):

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA A SPEKTUSAI II. Tanulmánykötet

Závoti Józsefné (szerk.):

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA ASPEKTUSAI II.

Tanulmánykötet

A SEGÍTŐ PEDAGÓGIA ASPEKTUSAI II.

Tanulmánykötet

Szerkesztette:
Závoti Józsefné

A tanulmánykötet szerzői:

Babai Zsófia
Csiha Tünde Noémi
Frang Gizella
Giczi Barnabásné Fehér Ágnes
Gödéné Török Ildikó
Kéri Katalin
Kovácsné Vinkovics Éva
Molnár Csilla
Pásztor Enikő
Révész József
Révészné Pálfi Krisztina
Somogyi Anett
Varga László

SOPRONI EGYETEM KIADÓ
SOPRON, 2023

Felelős kiadó:

Prof. dr. Fábíán Attila a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztő:

Dr. Závoti Józsefné PhD egyetemi docens

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Szerzők:

Babai Zsófia – Dr. Kovácsné Vinkovics Éva

nyelvtanár, tanársegéd,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar
Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

Giczi Barnabásné Fehér Ágnes egyetemi tanársegéd, Soproni

Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Gödéné dr. Török Ildikó ny. főiskolai docens,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

Dr. Molnár Csilla PhD egyetemi docens,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

Révész József egyetemi tanársegéd,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Művészeti és Sporttudományi Intézet

Somogyi Anett egyetemi tanársegéd,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Művészeti és Sporttudományi Intézet

Csiha Tünde Noémi

egyetemi tanársegéd, Soproni Egyetem,

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Dr. Frang Gizella PhD egyetemi adjunktus,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

Prof. Dr. Kéri Katalin egyetemi tanár,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Dr. Pásztor Enikő PhD egyetemi docens,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Révészné Pálfi Krisztina művésztanár,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Művészeti és Sporttudományi Intézet

Dr. habil Varga László egyetemi docens,

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet

Lektor:

Tengerdi Antal, c. egyetemi docens Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Társadalom-, Szociális és Kommunikációtudományok Intézet

ISBN (print) 978-963-334-486-6

ISBN (pdf) 978-963-334-487-3

DOI: <https://doi.org/10.35511/978-963-334-487-3>

A kötet felhasználására a CC – Creative Commons ezen rendelkezései vonatkoznak:

CC BY-NC-ND 4.0, Nevezd meg! – Ne add el! – Ne változtasd!

További felhasználás esetén a szerzőre hivatkozni kell.

A webes hivatkozások utolsó kontrollja és a kötet lezárásának dátuma: 2023. 04. 20.

Borítókép:

Értelmileg érintett felnőttek napközi otthonában egyetemi hallgatók és gondozottak által készített kéznyomat-montázs.

Fotó: Németh Tamás

Nyomdai munkák: Lóvér-Print Nyomdaipari Kft, Sopron, Ady Endre u. 5

**A kiadvány támogatója: MTA Soproni Tudós Társaság
Pedagógiai Szakbizottság**

Tartalomjegyzék

Előszó	7
<i>BABAI ZSÓFIA – DR. KOVÁCSNÉ VINKOVICS ÉVA</i> METHODISCHE EMPFEHLUNGEN FÜR DEN FREMDSPRACHENERWERB VON LEGASTHENIKER*INNEN	8
<i>CSIHA TÜNDE NOÉMI:</i> INTENZÍV ÉS VÁLTOZATOS MOZGÁSOS CSELEKVÉSEKKEL A VILÁG MEGISMERÉSÉÉRT ÉS AZ EGÉSZSÉGES SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉSÉRT – A DRÓN KOORDINÁCIÓS KÉPESSÉG-FEJLESZTŐ HATÁSA AZ ÓVODÁS ÉS A KISISKOLÁS KORÚ GYERMEKEKRE	19
<i>FRANG GIZELLA:</i> COVID MINT FEJLŐDÉSI HÁTRÁNY A BÖLCSÖDÉS KOROSZTÁLYBAN.....	27
<i>GICZI BARNABÁSNÉ FEHÉR ÁGNES:</i> ATTITŰDVIZSGÁLAT AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN AZ AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVARRAL ÉLŐ GYEREKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSÉRŐL	46
<i>GÖDÉNÉ TÖRÖK ILDIKÓ:</i> TEGYÜNK MEG MINDENT EGY EMBERSÉGES, MEGÉRTŐ, ELŐÍTÉLETMENTES, EMPATIKUS VILÁGÉRT!	59
<i>KÉRI KATALIN:</i> A SIKETNÉMÁK ÉS VAKOK NEVELÉSÉNEK KEZDETEI SPANYOLORSZÁGBAN	66
<i>MOLNÁR CSILLA:</i> TRAUMA ÉS FELEJTÉS ÁBRÁZOLÁSA EGY KORTÁRS FILMBEN	78
<i>PÁSZTOR ENIKŐ:</i> INKLUZÍV SZEMLELETFORMÁLÁS A MIGRÁCIÓ VONATKOZÁSÁBAN	86
<i>RÉVÉSZ JÓZSEF:</i> A ZENEI KREATIVITÁS TRANSZFERHATÁSAI	110
<i>RÉVÉSZNÉ PÁLFI KRISZTINA:</i> SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS AZ INTERAKTÍV KONCERTPEDAGÓGIA ESZKÖZEIVEL	122
<i>SOMOGYI ANETT:</i> KENYERES ELEMÉR ÉS A „KISDEDNEVELÉS”	129
<i>VARGA LÁSZLÓ:</i> KISGYERMEKKOR – A BOLDOGSÁG KULCSA.....	140

Révészné Pálfi Krisztina: Személyiségfejlesztés az interaktív koncertpedagógia eszközeivel.
In: Závoti Józsefné (szerk.): A segítő pedagógia aspektusai II.: Tanulmánykötet.
Soproni Egyetem Kiadó, Sopron, 2023, 122-128.o

*

Révészné Pálfi Krisztina

Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS AZ INTERAKTÍV KONCERTPEDAGÓGIA ESZKÖZEIVEL

Bevezetés

Írásom legfőbb célja egy olyan pedagógiai jógyakorlat bemutatása, melyet több, mint egy évtizede folytatunk kollégáimmal az ország számos óvodájában. Célunk, a zene értő szeretetének megismertetése az óvodáskorú gyermekekkel és az, hogy az óvodapedagógusok számára a mindennapi óvodai ének-zenei nevelésben hasznosítható, új módszertani elemeket mutassunk be. Tapasztalatunk szerint, a gyermekek természetes módon érdeklődők és befogadók a klasszikus zenével kapcsolatban. Az előadások után sokszor éneklük, dúdolják az ismerős dallamokat, gyermekdalokat, ritmizálva hangoztatják a mondókákat. Egyes gyermekek az előadásban megismert mesét közösen tovább szövik, dramatizálják, mások színes ceruzát, zsírkrétát ragadnak és így fejezik ki érzéseiket, gondolataikat. Kodály szerint "...*Mihelyt a lélek szabadon, akadályok nélkül közölheti magát, előáll a hiánytalan művészi hatás.*" (1964, 41.o.).

A zene objektív és szubjektív megközelítése

A zenét alapvetően két oldalról közelíthetjük meg. Objektív módon, vagyis a fizikai paramétereket figyelembe véve és szubjektív módon, az érzelmekre, ezáltal a lélekre gyakorolt hatása alapján. A zenével, a beszédhez hasonlóan gondolatokat, érzelmeket fejezünk ki. Ahhoz, hogy ez létrejöhessen, a zene legkisebb építőköveit, a hangokat meghatározott rendszerbe kell állítani (Vítálová, 2003).

A zenei hang egy fizikai jelenség, rezgések sorozata, melyet hallás által érzékelünk. A hang keletkezésekor valamilyen rugalmas test külső behatásra rezegni kezd, majd ezt a rezgést átveszi és a fülnek továbbítja a testet körülvevő levegő. Amikor a rezgésben rendszer lelhető fel, vagyis szabályosan ismétlődik, akkor zenei hangról beszélünk, ha rendszertelen, akkor

zörejeknek nevezzük. Fülünk körülbelül 16 Hz és 20 000 Hz közötti frekvenciatartományba eső hangokat képes észlelni (Orsovics, 2022).

Zörejeknek nevezzük például a természet hangjait: falevelek susogása, mennydörgés, patakcsobogás és a különböző, az emberi eszközök által keltett zajokat. A madarak hangszálakkal rendelkeznek, ezért énekük meglehetősen emberien hat. Egyes madarak repertoárja csak pár figyelmeztető hangra korlátozódik, míg mások számos dallamot ismernek és ezeket (az évszaknak, az adott fajnak vagy az adott térségnek megfelelően) váltogatják (Vítalová, 2003).

A nyugati kultúrában a zene elemeinek (pl. hangsorok és a hangolás) első meghatározását Püthagorasz (kb. Kr.e. 570-495) nevéhez kötik. Ő volt, aki először fedezte fel a kapcsolatot a matematika és a zene között.

A zenei hangokra az alábbi tulajdonságok jellemzőek:

- Hangmagasság
- Hangerő (dinamika)
- Hangszín
- A hang időtartama

A hang magassága a hangforrás másodpercenkénti rezgésszámától függ. Minél magasabb a rezgésszám, annál magasabb hang jön létre. A zongora megszólaltatásakor a rezgő húrok lökik és húzzák a körülöttük lévő levegőt, longitudinális hullámokat keltve. Annak a jelenségnek a felismerését és meghatározását, mely szerint egy rezgő húr egy adott frekvenciája egy adott frekvenciájú zenei hangot hoz létre, Galileo Galilei (1564-1642) és Marin Marsenne (1588-1646) nevéhez köthetjük (Sulzer, 2021). A dallam, a hangmagasság váltakozásának az eredménye.

A hangerősség vagy másnéven dinamika, a hanghullámok amplitúdójának a függvénye. Minél nagyobb az amplitúdó, ezek skálája rendkívül széles, annál erősebb a hang. Értelemszerűen a kisebb amplitúdójú hangokat halkabbnak halljuk. *„Azokat a hangokat, amelyek amplitúdója valójában tízszerese egy másikénak, „kétszer olyan hangosnak” érzékeljük”*(Sulzer, 2021, 30.o.). A dinamika szó a görög *dynamis*-ből ered, melynek jelentése erő, hatalom. A halk (piano) és a hangos (forte) dinamikájú hangok között gyakran hallható átmenet.

A hang színezete, a megszólaltatott alaphanghoz tartozó felhangok mennyiségétől és erősségétől függ. A vonós hangszereken, a felhangok gazdagsága miatt rengeteg hangszín szólaltatható meg. A felhangok, szabályos hang-sorozatot alkotnak, ezek alapján vagyunk képesek megkülönböztetni egymástól a különböző hangszereket vagy emberi hangokat.

A hang időtartama, értéke alatt, a rezgés kezdetétől, annak megszűnéséig tartó időbeli hosszúságot értjük. Ezen időtartamok váltakozása során jön létre a ritmus, amely a zene legősibb és legalapvetőbb eleme. Gondoljunk a szívdobogásra, a patakcsobogásra vagy az esőcseppek zajára. Ahhoz, hogy bármilyen hangot, azaz zörejt vagy zenét felfogjunk, a hallásunkra van szükség. Fülünk érzékenysége révén képesek vagyunk egy adott hang forrását beazonosítani, egy összetett hangokból álló környezetben is (Sulzer, 2021). Ezáltal hozzájárul hallásunk és érzelmeik összefonódásához. Képesek vagyunk a minket érdeklő dolgokat elkülöníteni az érdektelentől, az esetleges az értelmestől. Emlékezetünk lehetővé teszi, hogy összekapcsoljuk a hangot, annak jelentésével. A beszéddel ellentétben, amely a rajtunk kívül álló, reális világra vonatkozó dolgoknak és cselekedeteknek a szimbóluma, a zenének belső énünkkel van különleges kapcsolata, általa fejezhetjük ki szavakkal megfoghatatlan érzéseinket, gondolatainkat (Menuhin, 1981). Ahhoz, hogy a zenét megértsük vagy előadói legyünk, főképpen képzelőerőre, intuitív képességekre és kreativitásra van szükség. (Révész, 2012.) A zene, az idők kezdetétől fontos szerepet tölt be az ember életében. A különböző, egymástól független kultúrák hitvilágának, mondakincsének mindegyikében megtalálható teremtő vagy romboló erő. Bagdy erről a következőket írja *„Kezdetben vala az ige, tanítja a Biblia, az ige, mely testté lett. A hang és a szó teremtő erejének, mágikus hatalmának hite ebből az ősforrásból ered a tudatunk mélyén”* (Bagdy, 2002, 63.o.) A harmónia a hangok rendezett teljessége, egy olyan élmény, amely már nem csak a fizikai észlelést, hanem azon felül a zene és esztétikum összhangját is kívánja. A zene alapelemei: ritmus, dallam, hangszín, dinamika és harmónia, a világmindenség változásait képezik le, ezeket esztétikai élménnyé, üzenetté téve (Bagdy, 2002).

A koncertpedagógia elméleti megközelítése

Egyre nehezebb feladat hárul a zeneművészekre és a pedagógusokra a klasszikus zene megismertetése, és megszerettetése szempontjából. Már az ókori görög gondolkodók felhívták a figyelmet a zene személyiségfejlesztő hatásaira. Ariszteidész a következőképpen vélekedik erről *„Az ismeretek között kétfélet különböztetnek meg. Egyesek az értelmi rész őrzik meg természetes szabadságában... mások viszont szoktatás révén az irracionális részt gyógyítják és szelidítik... Az első csoport vezetője és főpapja a filozófia, a többiek a zene irányítja, mely rögtön kisgyermekkorától harmóniával formálja a jellemvonásokat, és ritmusával kiegyensúlyozottabbá alakítja a testet”* (Péter, 2016, 95-96.o.). Az ezredforduló előtt két-három évtizeddel kezdett el kibontakozni egy új, haladó pedagógiai irányzat, a koncertpedagógia, mely a kor, fent említett kihívásaira próbál válasz adni. Korunk gyermekeit mérhetetlen számú, nem

mindig minőségi zenei impulzus, zajhatás éri. A koncertpedagógia lényege a szubjektivitáson, a befogadáson és interaktivitáson alapul. Körmendy szerint (2013, 4.o.) „*A koncertpedagógiát definiálhatjuk úgy is, mint a befogadói kompetenciák fejlesztésére irányuló nevelési tevékenységet.*”

Mese és Muzsika program

Főképpen óvodásoknak, 3-7 éves korú gyermekeknek szóló, az élménypedagógián, Kodály Zoltán és Kokas Klára, a zenei nevelésről alkotott gondolatain alapuló programunkat, több mint egy évtizede kezdtük el, először Győr-Moson-Sopron Vármegyében. Jelenleg a Dunántúl középső- és északi részén, valamint a fővárosban is igyekszünk a gyerekeknek és az óvodapedagógusoknak egyaránt tanulságos és élvezetes időtöltést nyújtani. Programunk annyiban tér el a fentiekben meghatározott koncertpedagógiától, hogy az előadások helyszíne nem egy adott koncertterem, hanem saját óvodájuk valamelyik csoportszobája. Így, a gyerekek, megszokott környezetükben élvezhetik az előadásokat. A programban hárman veszünk részt zongorástrió formájában. Mindannyian hivatásos zeneművészek vagyunk. Amint már a bevezetőben írtam, célunk a klasszikus zene megismertetése a gyermekekkel, hogy zeneértő és zeneszerető felnőtté válhassanak. Ezáltal nem csak általános műveltségük lesz szélesebb körű, hanem a saját, és mások érzelmeit, érzéseit is könnyebben felismerik majd és ezáltal elfogadóbb és empatikusabb személyiség válik belőlük. A kisgyermekkor a legkiválóbb időszak a befogadás szempontjából. A néhány hónapos csecsemő, már képes arra, hogy felismerjen egyszerűbb zenei szerkezeteket. A mai tudományos ismeretek arra utalnak, hogy az alapvető muzikalitás velünk született képesség. Így, a jobb agyfélteke, és ezen keresztül személyiségünk, nemcsak korlátok között, a nyelv által, hanem a zene és ének segítségével is ki tudja magát fejteni, szoros kapcsolatban a szintén jobb féltekés kreativitással és az érzelmekkel. (Hámori, 2016) A zene egy olyan kifejezőeszköz, nyelv, mely az érzelmeken keresztül hat. Jógyakorlatunkban a klasszikus zenén kívül gyermekdalok és mondókák is szerepelnek, amelyeket az óvodásokkal közösen éneklünk, illetve mondunk el. Ezekhez többnyire játékos feladatokat (ritmizálás, osztinató ritmus, dallamfelismerés, dallambújtatás stb.) kapcsolunk. Az előadások keretét mindig egy általunk kitalált mese adja. A klasszikus zenét ezen elemek közé illesztjük be. Azért helyezzük előtérbe ezt a műfajt, mert hallgatása hangulatokat, érzelmeket, gondolatokat ébreszt a gyerekekben. Egy-egy zenedarab elhangzása után, könnyebben ki tudják magukat fejteni szóban, vizuálisan vagy akár szabad mozgás által. A zenék szerzőinek minden esetben van valamilyen mondanivalója, amelyet a zenei eszközök (pl.: ritmus, hangnemek, dinamika, hangszínek) segítségével a saját személyiségük hozzáadásával közölnek a

hallgatóval. Kisgyermekkorban a gyerekek még elfogulatlanuk hallgatják a zenét, nagy részük kellő tapasztalatok nélkül is helyesen tapint rá arra, hogy mit fejez ki egy összetettebb, bonyolultabb zenemű (Vítalová, 2003). Általában 2-3 perces zenei részleteket választunk, melyek a barokk zenétől a XX. századi zenéig terjedő repertoárból kerülnek ki. Legtöbbször azt tapasztaljuk, hogy a gyerekek felénk hajolva, tágra nyílt szemekkel követik a gyermekdalokkal, mondókákkal, időnként versekkel és klasszikus zenei szemelvényekkel tarkított mesés előadást. Ők még teljes figyelemmel fordulnak az őket körülvevő dolgok felé, számukra a tanulás még természetes (Kokas, 1992). Ugyan a mindennapi életben sok igénytelen, sőt káros zenei, illetve hanghatás éri őket, amikor meghallják a felcsendülő klasszikus zenei dallamokat, szívesen fogadják azokat és őszintén rácsodálkoznak a szépségükre. Nem egyszer fakadt sírva egy kisgyerek azért, mert örömmel töltötte el a felcsendülő zenemű hallgatása. Az élő zenének varázslatos hatása van. A hangszerek, és azok megszólaltatásának látványa is lenyűgözi az óvodásokat. Teljesen más élményt jelent a felhangoktól dús hangszereket testközelből hallani, mint valamilyen digitális eszközzel lejátszott zenét. Évekkel ezelőtt meghívtak minket hallássérült és siket gyermekek közé. Érdeklődéssel vártuk, hogy hogyan reagálnak majd a muzsikára. A siket gyermekek megérintették zenélés közben a hangszereket, így „hallgatták”, a korpusz rezgésének segítségével muzsikát. Örömmel tapasztaltuk, hogy mosolygó arccal feledkeznek bele a zenébe. Sokszor találkoztunk azzal a felemelő élménnyel, amikor SNI-s gyermekek (autizmus spektrum zavar, Down szindróma, szelektív mutizmus), akik az óvodai környezetben egyáltalán nem, vagy csak nagyon nehezen nyilvánulnak meg, a Mese és Muzsika előadások alatt felszabadultan jelezték tetszésüket vagy öltözték szavakba az érzéseiket, gondolataikat. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyerekeknek a lelkükre jótékonyan ható, a személyiségüket fejlesztő zenét mutassunk. A klasszikus zene tiszta, meghittséget, szenvedélyt, olykor feszültséget, feloldást hordoz magában (Kokas, 1992). Az értékes zene katarzisz élményt vált ki. Mindamelllett, hogy kikapcsolódást nyújt, elrepít egy másik világba, oldja a feszültséget, gondolati aktivitást, teljes odafigyelést igényel (Mihalovics-Kismartony-Kolosai, 2016). A gyermekkor az agy plaszticitására nézve igen kritikus időszaknak számít. A zenei tevékenység, amely jellemzően több dimenziójú, az ebben a korban megszerzett zenei tapasztalatok révén pozitív hatással van az értelmi fejlődés egészére (Nemes, 2016). Az előadások során elhangzó meséket, rugalmasan kezeljük. Mivel ezek általunk kitalált történetek, így a gyerekek igényeihez alakíthatók. Soha nem hangzik el kétszer ugyanaz. A gyerekek is aktív résztvevői a meseszövegnek. Például ők találják ki, hogy milyenek legyenek a történetben szereplő helyszínek, mi zenével segítjük őket ebben a folyamatban. Ilyenkor szabadon szárnyalnak a gondolataik. A zene hatására vizuális

képek és képzeletbeli történetek bukkannak fel, amelyek közvetlenül hatnak az érzelmekre. Ez a mechanizmus is azt mutatja meg számunkra, hogy a zene képes, nem zenei emocionális reakciót kiváltó társításokat is bekapcsolni (Margulis, 2018). Előadásainknak csak keretet adunk, amit aztán a gyermekek töltenek meg. Ami programonként állandó: rövid, gondosan kiválasztott klasszikus zenei idézetek, gyermekdalok, mondókák, népdalok, általunk kitalált, a zenei részletek hangulataival összefüggő mese. A hangverseny során, minden esetben alkalmazkodunk a gyerekek reakcióihoz. Minden alkalommal más-és más a viselkedésük. Egyszer nyugodtabbak, másszor élénkebbek. Amikor az első esetben egy adott játékot tapssal kísérünk, a második esetben „nyuszi dobbal”, bal tenyerükben a jobb mutató -, és középső ujjukkal dobolva. Amikor egy zenedarab meghallgatása után elragadja őket a képzeletük, mi követjük őket, és ennek megfelelően változtatunk akár a mese folyásán, akár az énekek vagy klasszikus zenei szemelvények egymásutánján. Utaztunk gőzmozdonyon Boccherini Menüettjének dallamára vagy fakutyán Dvořák (Op.65.) zongorás triójának II. tételére. Hegyet másztunk a mesebeli herceggel együtt, aki éppen kedvesét igyekezett megmenteni, Muszorgszkij: Egy kiállítás képei című művének Bydlo tétele segítségével. Volt, hogy a vihar eljöttével, amelyet Vivaldi: A négy évszak, Nyár című hegedűversenyének az első tétele által éltek át a gyerekek, bebújtak a padok, kisszékek alá, hogy ne ázzanak. Jártak már „pillangó táncot” két kezükből lepkét formálva, számtalan vidám zenére. Adventkor díszítettünk közösen karácsonyfát képzeletben és Bach: Air című műve hallgatása közben gyönyörködtek benne az óvodások. Ilyen különösen szép, áhítatot keltő zene hallatára gyakran megölelik egymást, vagy egymásra mosolyognak a kis hallgatóink. Jártunk már Bartók muzsikájának (Este a székelyeknél) szárnyain Székelyföldön. A gyerekek elmesélték, hogy nekik mi a jelük az óvodában. Mi elmondtuk nekik, hogy van egy nép, akik magyarul beszélnek és messze laknak tőlünk és akiknek a Nap és a Hold a jelük. A muzsika hallgatása közben a gyerekek meghallották, hogy mikor mesél nekik a zene a Napról és mikor a Holdról. A közösen énekelt gyermekdalokat többnyire hangszeres kísérettel színesítjük, hogy így is gazdagítsuk az óvodások zenei élményeit. Gondolunk arra is, hogy az óvodapedagógusok, a jógyakorlatokat látva, új metodikai elemeket sajátíthassanak el a mindennapi ének-zenei neveléssel kapcsolatban. Az előadásokon elhangzó dalok listáját előzetesen eljuttatjuk hozzájuk, hogy ezeket, a velünk való találkozás előtt is énekelhessék a gyerekekkel.

Összefoglalás

Örömmel tölt el bennünket, hogy minden visszatérés alkalmával izgatottan várják a „Mese és Muzsika” előadásokat mind az óvodapedagógusok, mind a gyermekek. Jó látni, hogy rajzok,

festmények születnek az előző program hatására. Az óvodai „hangszerpark” is bővül és az eddig a szekrény mélyén tárolt csengők, csörgők, dobok... stb. kitüntetett helyet kapnak a csoportszobában. A gyerekek részletesen emlékeznek a korábbi történetekre, énekekre, mondókára, az újabb élményekre várva. Szerencsére senki sem vitatja, hogy az óvodai zenei nevelésben, a magyar népdalok és gyermekdalok szerepe megkérdőjelezhetetlen. Zeneművészként viszont úgy látjuk, hogy az óvodai ének-zenei nevelésben és az óvodapedagógusok képzésében is nagyobb szerepet kellene kapnia a klasszikus zenének, amely egy olyan egyetemes közös nyelv, összekötő kapocs, amely képes arra, hogy eltérő kulturális háttérrel rendelkező embereket közös nevezőre hozzon. Ehhez viszont elengedhetetlenül szükséges az egyetemes zenei nyelvezet egyéni internalizálása.

Bibliográfia

1. Bagdy Emőke (2002): Úton a zene és az ember lelke felé... In: Hang és lélek. Magyar Zenei Tanács, ISBN 96300 9895 4
2. Hámori József (2016): Az emberi agy és a zene. In: Falus András (szerk.): Zene és egészség. Kossuth Kiadó, Budapest. ISBN 978 973 09 8630 4
3. Kodály Zoltán (1964): Visszatekintés I.: Gyermekkarok. Zeneműkiadó, Budapest.
4. Kokas Klára (1992): A zene felemeli a kezeimet. Akadémiai Kiadó, Budapest. ISBN 963 05 6285 5
5. Körmendy Zsolt (2013): Koncertpedagógia és közoktatás. In: Parlando. 2013/4.sz. 84-94.o.
6. Margulis Elizabeth (2018): A zene pszichológiája. Pallas Athéné Könyvkiadó KFT, Budapest. ISBN 978-615-5884-17-7
7. Menuhin Yehudi, Curtis W. Davis (1981): Az ember zenéje. Zeneműkiadó, Budapest. ISBN 963 330 453 9
8. Mihalovics- Kismartony- Kolosai (2016): „Segítség, komolyzene”. In: Falus András (szerk.): Zene és egészség. Kossuth Kiadó, Budapest. ISBN 978 973 09 8630 4
9. Nemes László Norbert (2016.):”Énekelni, énekelni, énekelni”. In.: Falus András (szerk.): Zene és egészség. Kossuth Kiadó, Budapest. ISBN 978 973 09 8630 4
10. Orsovics Yvette (2022): Zenei alapismeretek az óvó- és tanítóképzős hallgatók számára. Selye János Egyetem, Komárom. ISBN 978-80-8122-289-4
11. Péter Orsolya Márta (2016): Orpheusz varázsdala: antik szerzők a zene lélekre gyakorolt hatásáról. In: Falus András (szerk.): Zene és egészség. Kossuth Kiadó ISBN 978 973 09 8630 4
12. Révész József (2012): Az interaktív ének-zene foglalkozások hatása az óvodások személyiségének a fejlődésére. In: Képzés és Gyakorlat 10. évfolyam 2012. 3-4. szám
13. Sulzer David (2021): Zene, matematika és elme: A zene fizikája és idegtudományi háttere. Pallas Athéné, Budapest. ISBN 978-963-573-052-0
14. Vitálová Zuzana (2003): Zeneterápia. Méry Ratio, Pozsony. ISBN 80-88837-56-1